

УДК 314.74

ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ДЕРЖАВИ

Єфіменко Л.М., к.н.держ.упр.

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь, Україна

Summary: The research provides an overview of the current migration situation in rural Ukraine. The reasons for rural migration have been analyzed. The main directions for reducing migration are suggested.

Keywords: migration, reasons for migration, employment, rural areas.

Постановка проблеми. Міграція – це зростаючий глобальний феномен, і більшість країн одночасно виступають в якості країни походження, транзиту і призначення мігрантів. По мірі проведення структурних перетворень в економіці і відносного скорочення сільськогосподарського сектора переселення людей в межах однієї країни і між країнами стає неминучим. Розвиток сільського господарства і сільських районів відіграє ключову роль в усуненні корінних причин міграції.

Основні матеріали дослідження. Розвиток сучасної економіки вимагає від України переходу до принципово нового типу – інноваційного громадянського, основними чинниками якого стають людські ресурси, знання, освіта, інтелектуально-освітній людський потенціал населення. На шляху становлення інформаційного суспільства, формування цивілізації високої духовності, творчості, розвитку масової ініціативи і демократизації суспільних відносин вичерпуються економічні та технологічні можливості людської еволюції. Найважливішою метою і факторами соціально-економічного розвитку стає людський ресурс та суспільство в цілому.

У нових умовах загострюються проблеми розвитку демографічних людських ресурсів і окремих груп населення країни, різко скорочується ресурсний склад населення, що мешкає в сільській місцевості, відбувається втрата людського капіталу сільської спільноти. Можна констатувати, що в сучасних умовах загострюються протиріччя в процесі розвитку населення в цілому і окремих сільських громад України.

За офіційними даними держкомстату України питома вага сільського населення у загальній чисельності станом на 1 січня 2019 р. складає 30,9%. На практиці цей показник є нижчим на 7-10%.

Людські ресурси в сучасному розумінні являють собою найважливіший фактор соціально-економічного розвитку як країни в цілому, так і її окремих територій. Людські ресурси є системним соціально-економічним поняттям, їх розвиток багато в чому залежить від процесів міграції. Остання в сучасних умовах характеризується як процес переміщення людей певної спільноти через

кордони певної території. Дані про зайнятість та міграцію у сільській місцевості містяться у таблиці 1.

Таблиця 1

Зайнятість та міграція в сільській місцевості

Показник	Роки					Відхилення, %
	2014	2015	2016	2017	2018	
Населення, тис. осіб	42929	42760	42584	42386	42153	98,19
у т.ч. міське	29673	29584	29479	29370	29256	98,56
сільське	13256	13175	13104	13015	12896	97,28
Загальна зайнятість, тис. осіб	18073	16443	16276	16156	16360	90,52
Зайнятість в сільській місцевості, тис. осіб	5292	5134	5098	5047	5089	96,16
Частка зайнятих в сільській місцевості, %	29	31	31	31	31	x
Міграція з сільської місцевості, осіб	2999	11939	18660	7918	-10742	x

Джерело: Державна служба статистики України [2]

Дані таблиці свідчать про зменшення населення України та зменшення зайнятості населення в сільській місцевості. Міграційне скорочення склало у 2018 році 10742 особи, хоча протягом 2014-2017 рр. спостерігався міграційний приріст.

Серед основних причин міграції можна виділити наступні:

- бідність і відсутність продовольчої безпеки в сільських районах;
- відсутність перспектив працевлаштування та отримання доходів, особливо у молоді;
- нерівність;
- обмежений доступ до системи соціального захисту;
- виснаження природних ресурсів внаслідок деградації довкілля та зміни клімату.

Процес міграції здійснюється у зв'язку зі зміною постійного місця проживання, працевлаштування суб'єктів в нових соціокультурних умовах життєдіяльності. Міграція характеризується зовнішніми різноспрямованими соціальними процесами: еміграцією (соціальний процес вибуття населення з певної території) та імміграцією (соціальний процес прибуття населення на певну територію).

З метою здійснення трудової діяльності закордоном України перебувають близько 700 тисяч громадян. Перше місце серед трудових мігрантів за віковою структурою посідають особи у віці від 30 до 34 років, майже 48 % з яких мали довгострокові трудові контракти; на другому місці знаходяться особи у віці 45–64 роки, з яких більшість має короткострокові трудові контракти (35 %), що говорить про можливість їх рееміграції на батьківщину, але і більшості ці люди повертаються в Україну вже у непрацездатному віці, задля реалізації можливості отримання пенсії. Третє місце, серед мігрантів посідають особи у

віці від 18 до 29 років, які майже в однаковій кількості (23 %) мають, короткострокові та довгострокові трудові контракти. Зменшення чисельності мігрантів в цій групі спричинено тим, що більшість молоді у цьому віці їдуть навчатися за кордон, та сприймають зайнятість, як короткострокову можливість підзаробити [5].

Висновки. Отже, міграційна політика держави повинна бути спрямована на створення таких умов для сільського населення, щоб міграція була не вимушеною необхідністю, а свідомим вибором. Розвиток сільського господарства і сільських районів може вирішити основні проблеми, що викликають міграцію, такі як бідність сільського населення, відсутність продовольчої безпеки, нерівність, безробіття, відсутність соціального захисту, а також виснаження природних ресурсів внаслідок деградації навколишнього середовища і зміни клімату. Інвестування в сталий розвиток сільських районів, процес адаптації до змін клімату та стійкі засоби до існування в сільських районах – важлива частина глобальних відповідних заходів щодо вирішення проблеми міграції.

Список літератури.

1. Міграція як чинник розвитку в Україні. – К. : МОМ, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf.
2. Статистика / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

УДК: 351:68:002.8

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Ортіна Г.В., д.н.держ.упр.
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь, Україна

Summary. *The article explores and theoretically substantiates ways to improve the country's investment policy. In the current conditions of dynamic economic development it is necessary to form effective mechanisms of implementation of innovation policy, which will allow to achieve competitive advantages in the domestic and foreign markets.*

Keywords: *investments, innovations, public policy, competitiveness.*

Постановка проблеми. Розвиток національної господарської системи в межах антикризової стратегії, буде визначатися тим, наскільки вони будуть